

Fine Arts
ISSN: 1308 7290 (NWSAFA)
ID: 2018.13.4.D0216

Status : Original Study
Received: July 2018
Accepted: October 2018

Görkem Kumtepe
Mehmet Efe

Gazi University, Ankara-Turkey
kumtepegorkem@gmail.com; efesworld@gmail.com

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.4.D0216	
ORCID ID	0000-0001-6759-1472	0000-0001-8118-4910
CORRESPONDING AUTHOR	Görkem Kumtepe	

**VIYOLA DERSLERİNE GİREN KEMAN ÖĞRETMENLERİNİN DERSE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ:
ANKARA ÇANKAYA GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖRNEĞİ**

ÖZ

Türkiye’ de müzik eğitimi veren kurumların genelinde viyola eğitimci sayısının yetersiz olması nedeniyle viyola derslerini öncelikli olarak keman öğretmenlerinin yürüttüğü gözlenmektedir. Yapılan bu araştırma ile viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin derse ilişkin görüşlerinin neler olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Bu araştırmanın amacı, viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin yaşadıkları zorlukların ve sorunların ortaya çıkarılmasıdır. Önemi ise yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan zorlukların ve sorunların çözümüne ilişkin yapılacak olan bilimsel çalışmalara ışık tutmasıdır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye’deki Güzel Sanatlar Liseleri’nde viyola derslerine giren keman öğretmenleri oluştururken örneklemini ise Ankara Çankaya Güzel Sanatlar Lisesi’nde viyola derslerine giren keman öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırma durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Verilerin elde edilmesinde görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile yorumlanmış ve sonuca gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Keman, Viyola, Viyola Eğitimi,
Keman Eğitimi, Güzel Sanatlar Lisesi

**OPINIONS OF VIOLIN TEACHERS TEACHING VIOLA AT SCHOOLS ON THE COURSE:
ANKARA ÇANKAYA HIGH SCHOOL OF FINE ARTS SAMPLE**

ABSTRACT

In Turkey, it has been observed that due to insufficient number of viola teachers, it is mostly the violin teachers who give viola education at institutions offering music education. This study seeks to provide an insight on the opinions of violin teachers teaching viola at schools on the course. Purpose of the research is to identify the difficulties and problems faced by the violin teachers related to teaching viola. The study is regarded as significant in terms of shedding light upon further scientific studies to be conducted for the solution of these difficulties and problems. Population of the study consists of violin teachers who give viola courses at the High Schools of Fine Arts in Turkey; and the sample consists of violin teachers who teach viola at Ankara Çankaya High School of Fine Arts. This is a descriptive research the aim of which is to determine the situation. Data collection was carried out through the interview technique. Collected data have been interpreted through content analysis method and necessary conclusions have been provided.

Keywords: Violin, Viola, Viola Education, Violin Education,
High School of Fine Arts

How to Cite:

Kumtepe, G. ve Efe, M., (2018). Viyola Derslerine Giren Keman Öğretmenlerinin Derse İlişkin Görüşleri: Ankara Çankaya Güzel Sanatlar Lisesi Örneği, **Fine Arts (NWSAFA)**, 13(4):71-76, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.4.D0216.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Tarih boyunca birçok değişim ve gelişim sürecinden geçen keman ailesi günümüzde keman, viyola, viyolonsel ve kontrbas çalgılarından oluşmaktadır. "Yaylı ailesi içerisinde keman çalgısı yaygınlaşmadan önce yaygın olarak kullanılan viyola ailesi olarak adlandırılan; Treble Viyola, Consord Viol, Division Viola, Lyra Viyola, Viyola Di Bordone, Viola d'amore, Viola Pompose ve Viola da Gamba çalgıları vardı. Zamanla birlikte çalgılar gelişti ve aynı zamanda değişti. Tarihsel süreçlerden sonra viyola ailesi tek bir çalgı olarak viyola çalgısına dönüştü" (Say, 1992:1256). Tarihte bakıldığında viyola ailesinin tek bir çalgıya dönüşmesi ile viyola ailesinde yer alan farklı ses aralıklarındaki çalgılar da yerini keman ailesindeki çalgılara bırakmıştır. "Viol ailesinden keman ailesine geçilen dönemde özellikle kemanın rönesans döneminde ortaya çıktığı kabul edilmiş ve o dönemde kilisedeki vokal müziğin kemana uyarlanmasıyla önem kazanmıştır. Barok dönemde viol ailesi tamamen yerini kemana bırakmış, yapısal ve teknik anlamda büyük bir önem kazanmıştır. Artık müzik kiliselerden çıkmış ve daha çok eğitimci ve usta çalıcı kavramı oluşmaya başlamıştır" (Yağışan ve Aydın, 2013:213).

Günümüze kadar geçen zamanda yaylı sazlar için sayısız eserler yazılmış, sayısız besteciler, sayısız virtüözler, çok önemli müzik eğitimcileri yetişmiş ve birçok müzik eğitim kurumları açılmıştır. Bu kurumların bazıları sadece yorumcu bireyler yetiştirirken bazıları ise eğitmen bireyler yetiştirmiştir. Ülkemizde de viyola ve keman çalgıları mesleki düzeyde konservatuvarlar, müzik öğretmenliği anabilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri ve güzel sanatlar liselerinde eğitimi verilen önemli iki çalgıdır. Çoğu zaman kardeş çalgı olarak adlandırılan keman ve viyola fiziksel olarak farklı olmasına rağmen çoğunlukla ortak bir repertuar kullanıldığı gözlenmektedir. Viyola için yazılan eserlerin sınırlı olması nedeniyle çoğu etüt, egzersiz kitapları ve eserler kemandan uyarlanmıştır. Bu etüt, egzersiz ve eserlerin kemandan viyolaya aktarımı sırasında nota yazımı için üçüncü çizgi do anahtarı kullanılmakta olup, notaların en az ek çizgi kullanılarak yazılmasına olanak sağlamaktadır. (Çalgan, 2015:8) Her ne kadar keman ve viyola çalgılarının nota yazımında anahtar farklılığı olsa da ortak repertuar kullanımı bize keman ve viyola eğitiminde benzer bir yöntem kullanıldığını göstermektedir. Türkiye' de müzik eğitimi veren kurumların genelinde viyola eğitimi veren eğitimci sayısı azdır ya da viyola derslerini öncelikli keman öğretmenleri olmak üzere diğer çalgı öğretmenlerinin dahi yürüttüğü gözlenmektedir. Güzel sanatlar liselerindeki bu durumun sıkıntılı bir süreci gözler önüne sermesi sebebiyle bu araştırma çözüm önerisi sunabileceği düşünülerek kurgulanmıştır.

Yapılan bu araştırma ile viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin viyola derslerine ilişkin görüşlerinin neler olduğu sorusuna yanıt aranmıştır. Bu bağlamda araştırmaya başlarken merak edilen alt problemlerden biri viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin mesleki müzik eğitimi süresince viyola dersi alıp almadıkları iken bir diğer alt problemimiz ise viyola dersine giren keman öğretmenlerinin viyola ve keman çalgıları arasında fiziki açıdan ve çalım tekniği bakımından ne gibi farklılıklar olduğudur. Araştırma yapılırken incelenen ilgili çalışmaların, savunulan teze karşıt görüş olduğu görülmektedir. Örneğin; Alper Varış (2002), "Kemandan Viyola Geçişte Karşılaşılan Güçlüklerin Viyola Eğitimine Yansımaları" adlı çalışmasında kemandan viyola geçişin güçlüklerinden bahsetmiştir. Başka bir çalışma Fethiye Başdan (2008)'ın "Keman Eğitimi ve Viyola Eğitimi Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıkların Karşılaştırmalı Araştırması" çalışmasında da iki çalgı eğitiminde kemandan viyolaya geçiş güçlüklerinden ve çözüm önerilerinden bahsedilmiştir. Bu araştırma bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların aksine keman ve

viyola arasındaki ilişkiye farklı bir bakış açısı ve değerlendirme getirecektir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın amacı, viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin yaşadıkları zorlukların ve sorunların ortaya çıkarılmasıdır. Önemi ise yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan zorlukların ve sorunların çözümüne ilişkin yapılacak olan bilimsel çalışmalara ışık tutmasıdır.

3. ÇALIŞMANIN AMACI (PURPOSE OF THE STUDY)

Bu araştırmanın amacı, viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin yaşadıkları zorlukların ve sorunların ortaya çıkarılmasıdır. Önemi ise yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan zorlukların ve sorunların çözümüne ilişkin yapılacak olan bilimsel çalışmalara ışık tutmasıdır.

4. YÖNTEM (METHOD)

Bu çalışma var olan bir durumu betimleyerek bu durum çerçevesinde oluşan sorunları gidermeye yönelik öneriler ortaya koyan nitel bir araştırmadır. "Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016:112). Verilerin elde edilmesinde nitel araştırma veri toplama tekniklerinden birisi olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki Güzel Sanatlar Liseleri'nde viyola derslerine giren keman öğretmenleri oluştururken örneklemi ise Ankara Çankaya Güzel Sanatlar Lisesi'nde viyola derslerine giren keman öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklem seçiminde amaçlı örneklem seçimi kullanılmıştır. "Amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun kesimini gözlem konusu yapmak demektir" (Sencer, 1989:386). Bu araştırmada da Ankara Güzel Sanatlar Lisesi'nin örneklem olarak seçilmesinin amacı; Türkiye'nin başkenti olan Ankara'da bile viyola derslerini yürütebilecek mesleki müzik eğitimi sürecinde ana çalgısı viyola olan bir öğretmen bulunamaması, Türkiye'deki Güzel Sanatlar Liselerindeki büyük sıkıntıyı gözler önüne sermeye yetecek bir örneklem olmasıdır. Ankara Güzel Sanatlar Lisesi'nde 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci yarısından itibaren viyola derslerini yürütebilecek, müzik eğitim sürecinde ana çalgısı viyola olan bir öğretmen olmadığı görülmektedir. Bu nedenle viyola derslerinin boş geçmemesi adına okul yönetimi tarafından okulda kadrolu çalışan üçü bayan biri erkek olmak üzere dört keman öğretmeninin viyola derslerini yürütmek üzere görevlendirildiği saptanmıştır. Bu dört keman öğretmenin viyola derslerine ilişkin görüşlerine ulaşabilmek için dört keman öğretmenine görüşme tekniği uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile yorumlanmış ve sonuca gidilmiştir.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSION)

Ankara Güzel Sanatlar Lisesi'nde viyola derslerini yürüten keman öğretmenlerinin mesleki müzik eğitim sürecine lisans seviyesinde başladığı ve bu eğitim sırasında ana çalgı olarak keman eğitimi aldıkları görülmektedir.

Tablo 1. Viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin derse ilişkin görüşleri

(Table 1. The Opinions of violin teacher whose attending viola lessons)

	Birinci Keman Öğretmeni	İkinci Keman Öğretmeni	Üçüncü Keman Öğretmeni	Dördüncü Keman Öğretmeni
Lisans Eğitimi Süresince Eğitimi Aldığınız Çalgı Nedir?	Keman	Keman	Keman	Keman
Çalışmakta Olduğunuz Kurumda Yürütmekte Olduğunuz Dersler Nelerdir?	Keman Viyola Çalgı Bakım	Keman Viyola	Keman Viyola	Keman Viyola Orkestra
Çalışmakta Olduğunuz Kurumda Pozisyonunuz Nedir?	Kadrolu	Kadrolu	Kadrolu	Kadrolu
Viyola Derslerine Kendi İsteğiniz ile Mi Giriyorsunuz?	İdari Zorunluluk	İdari Zorunluluk	İdari Zorunluluk	İdare Zorunluluk

Görüşmelerden elde edilen verilere göre mesleki müzik eğitimi süresince viyola dersi görmedikleri bilgisine ulaşılmıştır. Ancak dört keman öğretmenin de keman dersinin yanı sıra idari zorunluluk gerekçesiyle ve viyola derslerinin boş geçmemesi için viyola derslerini yürüttüklerini görmekteyiz.

Ankara Güzel Sanatlar Lisesi'nde viyola derslerini yürüten keman öğretmenlerinin görüşlerinin keman ve viyola çalgıları arasında duruş ve tutuş açısından bir farklılık olmadığı yalnız anahtar farklılığını nedeniyle nota okumakta zorlandıklarını anlaşılmaktadır. Öğretmenlere göre viyola çalgısının boyutunun farklı olması ses aralıklarının daha geniş olmasına sebep olmaktadır. Ancak bu durumla ilgili keman öğretmenleri parmak egzersizlerini viyola ile çalıştıktan sonra daha kolay keman çalabildiklerini belirtmişlerdir.

Viyola derslerine giren keman öğretmenleri mesleki müzik eğitimi süreçlerinde bir yarıyıl bile olsa do anahtarını okuyabilecek kadar viyola eğitimi almış olmaları sayesinde viyola derslerini yürütürken daha verimli bir öğretmen olabileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 2. Viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin iki çalgı arasındaki farklılıklara ilişkin görüşleri
(Table 2. The Opinions of violin teacher whose attending viola lessons about the differences between two instruments)

	Birinci Keman Öğretmeni	İkinci Keman Öğretmeni	Üçüncü Keman Öğretmeni	Dördüncü Keman Öğretmeni
Keman-Viyola Çalgılarında Temel Davranışların (Duruş, Tutuş) Öğretiminin Arasında Bir Farklılık Olduğunu Düşünüyor Musunuz?	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Keman-Viyola Çalımı Arasında Ki Farklar Anahtar Ve Çalgıların Boyutlarından Mı İbarettir?	Evet	Boyut Farklılığı ve Ses Aralıkları	Evet	Anahtar Farklılığı Boyut Farkından Daha Belirleyici
Aldığınız Keman Eğitiminde Kazanılan Teknik Bilgileri Viyola Dersi Yaparken Kullanıyor Musunuz?	Evet	Evet	Evet	Evet
Viyola Çalma Ve Öğretmeye İlişkin Becerileri Hangi Yöntemle Kazandınız?	İhtiyacım Olan Tek Şey Anahtar Bilgisi	Çalma ve Öğretmen Becerileri Olarak İki Çalgı Arasında Fark Görmüyorum Bu Yüzden Sadece Do Anahtarı Çalışıyorum	Çalma Becerisini Viyolada Kemanda Çaldığım Etütleri Çalmaya Çalışarak Kazandım Tek Eksik Anahtar Bilgisi	Kendim Deneyerek Kazandım Çalma Becerisini Viyolayı Keman Gibi Düşünerek Çalabiliyorum Ama Do Anahtarı Okuyarak Çalamıyorum

Tablo 3. Viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin lisans düzeyinde viyola eğitimi alınmasına ilişkin görüşleri
(Table 3. The Opinions of violin teacher whose attending viola lessons on obtaining bachelor degree viola training)

	Birinci Keman Öğretmeni	İkinci Keman Öğretmeni	Üçüncü Keman Öğretmeni	Dördüncü Keman Öğretmeni
Üniversitede Keman Eğitimi Sırasında 1 Dönem Do Anahtarı Eğitimi İle Viyola Eğitimi Almış Olmak İster Miydiniz?	Evet	Kesinlikle	Kesinlikle Evet	Çok İsterdim
Üniversitelerde Keman Öğrencilerine Viyola Eğitimi Verilmesi Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?	Fiziksel Bir Engel Olmadığı Sürece Yararlı Olacağı Görüşündeyim	Ebat Olarak Kemandan Daha Büyük Olduğu İçin Parmak Açma Egzersizlerinin Viyolada Yapılmasının Faydalı Olacağı Görüşündeyim	Kesinlikle Verilmeli. Bizler Almış olsaydık Viyola Öğrencileri İçin Çok Daha Faydalı Olabilirdiy ola Öğrencilerini n Dersleri Boş Geçmezdi	Bu Fikre Kesinlikle Katılıyorum

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Yapılan bu araştırmanın sonucunda elde edilen verilere bakıldığında Ankara Güzel Sanatlar Lisesinde viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin keman ve viyola çalgılarının arasında duruş ve tutuş açısından teknik bir farklılık görmediğini ancak viyola için yazılmış etüt kitaplarının ve eserlerinin do anahtarı ile yazılmış olmasından kaynaklı nota okumakta sıkıntı çektiği görülmektedir. Viyola derslerine giren keman öğretmenlerinin do anahtarını viyola eğitimi düzeyinde okuyabiliyor olmaları, bu öğretmenleri viyola derslerinde daha verimli bir öğretmen profiline taşıyabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda lisans düzeyinde müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ana çalgısı keman olan öğrencilere bir dönemlik do anahtarı okuyabilme becerisini geliştirebilecek kadar viyola dersi verilmesi konusunda bilimsel çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu sayede keman öğretmeni olarak mezun olan öğrencilere mesleki yaşamlarında zorunlu kaldıkları durumlarda hiçbir sıkıntı çekmeden viyola derslerini yürütebilme becerisi kazandırılmış olabilir. Bu çalışma müzik eğitimi programlarında keman öğrencileri için seçmeli viyola dersi olması Güzel Sanatlar Liselerinde viyola eğitimi sıkıntısına bir çözüm olmanın yanı sıra orkestralarda ve oda müziği gruplarında ihtiyaç halinde viyola çalabilme gibi kazanımlar sağlayacaktır.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 28-30 Mart 2018 tarihinde Kırıkkale'de düzenlenen I. Uluslararası Müzik Araştırmaları Öğrenci Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve yeniden yapılandırılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Başdan, F., (2008). Keman Eğitimi ve Viyola Eğitimi Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıkların Karşılaştırmalı Araştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Çalgan, G., (2015). Kemandan Viyolaya Geçiş Süreci. U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:1, Sayı:28, ss:1-9.
3. Say, A., (1992). Müzik Ansiklopedisi. Cilt:4, ss:1256 Ankara:Başkent Yayınevi.
4. Sencer, M., (1989). Toplum Bilimlerinde Yöntem. İstanbul: Beta Yayın.
5. Varış, A., (2006). Kemandan Viyolaya Geçişte Karşılaşılan Güçlüklerin Viyola Eğitimine Yansımaları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Yağışan, N. ve Aydın, N., (2013). Kemanın Tarihsel Gelişim Süreci ve Eğitimci Yorumcular. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:30, ss:213-221.
7. Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2016). Nitel Araştırma Yöntemleri Ankara: Seçkin Yayıncılık.